

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Biserica română dela anul 274—535.

La anul 274 împăratul roman Aurelian a retras legiunile romane din Dacia preste Dunăre în Moesia, carea o-a numit după numele său Dacia aureliană. Motivul, pentru carele a retras Aurelian legiunile din Dacia stă în strânsă legătură cu situațiunea, în carea se găsea pre atunci imperiul roman, și chiar și cu planul premeditat de Iuliu Caesar de a ocupa și colonisa Dacia cu colonii romane. Accentaăm aici această împrejurare, pentru că ne dă o bună explicațiune asupra suferințelor, prin cari a trebuit să trecă biserica și poporul român dela colonizare și până în ziua de astăzi. Planul de a ocupa Dacia și a-o colonisa cu poporațiune romană a fost făcut de Iuliu Caesar pre timpul republicii romane, și a-nume într'un timp, când virtuțile Romii vechi: iubirea de patriă, iubirea de neam și nobila ambițiune romană de a servi afacerile statului cu totă demnitatea fără alt interes, decât a contribui la gloria statului și a numelui de roman, erau încă în flóre. Realizarea acestui plan s'a efeptuit prin Traian într'un timp când în Roma și în imperiul roman, în urma unor regenți slabi, ca: Caligula (37—41), Claudiu (41—54), Nero (54—68) și Domițian (81—98) începuse a intra corupțiunea moravurilor. Sub Traian s'a avântat imperiul și puterea lui prin calitățile personale ale împăratului; dar acest avânt nu mai înfățișază statornicia din timpul republicei. Astfeliu împărații, cari urmază după Traian, și în special Aurelian în fața decădinții moravurilor, lățițe în imperiu nu mai sunt în stare a da coloniilor din Dacia ajutoriul trebuincios spre a fi aici aceea ce odinióră cugetase și plânuse Iuliu Caesar. În împrejurările, în cari se găsea pre atunci statul roman, nu mai era

în stare a esecuta planul măreț conceput de Iuliu Caesar: de a face din elementul roman transportat dincóce de Dunăre de împăratul Traian o sentinelă a culturii romane și un zid de apărare încontra barbarilor. Pre timpul lui Aurelian statul și împăratul sêmția această slăbiciune; dar o tănuia în fața poporului. Chiar pentru această Aurelian, pasului său de a retrage legiunile din Dacia traiană i-a dat o formă de un pas făcut în interesul imperiului, și anume, că prin această elementul roman nu ar fi suferit nimic, deórece și poporul s'ar fi retras împreună cu armata din fosta Dacia traiană în Dacia aureliană. Această apucătură diplomatică a lui Aurelian a intrat apoi în istoriă prin biograful său Vopisc. Vopisc vorbind despre retragerea legiunilor romane din Dacia traiană scrie în vieța lui Aurelian următoarele: „Vêdend Aurelian Iliricul și Moesia pustiită a ridicat óstea și provincialii din Dacia traiană, și le-a așezat în Moesia, pre carea o-a numit Dacia sa“ (Dacia aureliană).

Acastă apucătură diplomatică indusă în istoriă de Vopisc, biograful lui Aurelian, pentru a scusa pasul întreprins de împăratul, a cărui vieță o-a descris, s'a format încontra adevérului faptic istoric, așa numita teoriă a lui Rössler, adoptată și de Hunfalvy și de alții. În cartea sa „Romänische Studien“ Rössler dechiară, ca românii de astăzi în decursul veacului de mijloc nu ar fi locuit pre teritoriul, carele îl locuiesc astăzi, deórece înaintașii lor, poporul român plămădit din coloniile romane aduse de Traian în Dacia ar fi emigrat cu ocașiunea, când au retras Aurelian legiunile, și că românii s'ar fi întors în țerile de dincóce de Dunăre numai în veacul al doispredecelea și al treispredecelea. Tot în acest sens

a scris cu un veac înainte Sulzer, ér după densus Engels. Acesta din urmă dechiară însă, că românii s'ar fi întors în țările de dincoace de Dunăre în veacul al nouălea și al zecelea.

Contra aserțiunii lui Sulzer și Engels, și contra teoriei lui Rössler și Hunfalvy vorbesc însă însemnate fapte istorice. În punctul acesta amintim aici mai întâi, că isvorul, din carele deduc numiții scriitori, că de odată cu legiunile romane s'ar fi retras și provincialii (poporul) din fosta Daciă traiana, este un isvor turbure. Vopisc, pre carele își baséză Rössler teoria sa, nu este cum ȳice densus „un istoric pré înțelept“ ci un mercenariu, carele a scris biografia împératului Aurelian învitat de un neam al acestuia și anume de Iuniu Tiberian prefectul orașului Roma. Și de aceea critica istorică pre cuvintele lui Vopisc nu pôte pune nici un pond.

Contra teoriei lui Rössler și Hunfalvy vorbesce apoi faptul istoric pozitiv, că în tot timpul, cât a ținut năvălirea popórelor, cari s'au strecurat pre aici timp de 800 de ani, pre Români tóte aceste popóre i-a aflat pre teritoriul fostei Dacii traiane; și ceea ce dá acestui popor valórea și importanța în istoriă este faptul, că prin mijlocirea acestui popor au învățat popórele păgâne a cunosce și a-se închina adevératului Dumneđeu, și dela el și-au însușit primele noțiuni de cultură și civilizațiune creștină. Pre timpul când împératul Aurelian a retras legiunile din Dacia poporul român plămădit și format din coloniile romane aduse aici de Traian avea deja un trecut de aprópe 200 de ani; și sciut este, că popórele, cari aparțin rassei latine, nu-și parălesc locul nacerii. Acésta s'a potut întâmpla cu atât mai puțin în fosta Daciă traiană, cu cât dóră nicăiri ca aici nu îmbină în mod așa de minunat natura frumseța locurilor cu mijlóce ușóre de traiu și căscig. Vor fi trecut de sigur cu legiunile romane funcționarii și ómenii avuți, cari în puterea averii, de carea dispun, sunt aplecați la comoditate și traiu ușor, dar massa poporului a rémas aici cu atât mai vèrtos, cu cât încă din timpul stépăniei romane era deprinsă cu invasiunile popórelor barbare. Chiar acésta împrejurare a făcut din poporul românesc aceea ce este: un popor capace de a trăi între tóte împrejurările, și a-și poté urma calea înainte.

Cam 100 de ani după retragerea legiunilor din Dacia au făcut în acésta țéră diferite invasiuni Goții. În acest timp poporul român băstinaș a trăit retras în munți, un mod de traiu, pre carele românii cu

mici intrerumperi îl urméză sub tot timpul, cât țin năvălirile popórelor, cari s'au strécurat pre aici timp de aprópe 1000 de ani.

Goții au fost alungați de aici la anul 376 de Huni, cari au ocupat Dacia până la anul 454. După Huni năvăliră în Dacia Gepidii, ér după acestia Avarii și Slavii.

(Va urma.)

Prelegeri din psihologie.

(Continuare.)

g) *Sensațiunile de temperatură.*

Cu sensațiunile tactile se combină sensațiunile de temperatură îndată-ce temperatura obiectelor, cari vin în atingere cu organul tactil, ne află mai sus sau mai jos de punctul zero fiziologic, care s'a stabilit prin adaptațiunea individului la o temperatură determinată. Sensațiunile de temperatură se mijloesc prin niște aparate deosebite ale peleii, cari nu coincid cu organele tactile. Aceste aparate iritabile prin temperaturi se numesc: punctele frigului și ale căldurii, cari earăși sînt separate unele de altele prin regiuni nesensibile pentru temperatură. La sensațiunile de temperatură distingem doué calități și anume sensațiunea de căldură și sensațiunea de frig. Fiecare din aceste calități în privința intensității arată numeroase modificări, dar sensațiunile de căldură pot percurge un număr mai mare de nuanțe, decât cele de frig fiindcă probabil influența frigului tēpește rapid excitabilitatea nervilor. Căldura și frigul, tocmai ca presiunea, le simțim numai dacă iritamentul influențază asupra unui areal limitat al peleii, pe care apoi îl percepem ca mai cald ori mai rece în comparație cu părțile învecinate din jurul său. Sensațiunile de temperatură mai intensive se combină cu sensațiunile de durere, cari însă nu atērnă dela niște nervi deosebiți, ci se basează pe excitația fibrelor sensibile înseși.

h) *Sensațiunile de mișcare.*

Sub această numire cuprindem sensațiunile, cari însoțesc mișcările mușchilor voluntari. În general, la activitatea organelor tactile, sensațiunile de mișcare obvin alătura cu sensațiunile de presiune, și astfel ele contribuiesc la reprezentațiunile ce ni le facem despre compositiia fizică a obiectelor. Și la sensațiunile de mișcare putem distinge mai multe calități, înse unele dintre acestea prin caracterul lor nedeterminat și prin tonalitatea lor foarte accentuată, se asemănă cu sensațiunile generale. Dintre sensațiunile de mișcare mai pronunțate sînt acelea cari se rapoartă la periferia și energia mișcării; ele sînt cari, în legătură cu sensațiunile de presiune ale peleii, servesc ca basă pentru formarea reprezentațiunilor despre mișcările corpului.

Lucrul mecanic al unui mușchiu se măsură prin productul pondului ridicat p cu înălțimea elevațiunii d . Sensațiunea de mișcare nu crește în intensitatea sa simplu numai proporțional cu productul $p \times d$, ci noi putem distinge precis cei doi factori ai acestui product: pondului p îi corespunde sensațiunea de forță, ear distanței de elevațiune sensațiunea de contractiune. Ambele aceste elemente pot varia independent unul de altul. Când pondul rămâne constant, sensațiunea de contractiune poate varia în conformitate cu periferia contractiunii musculare; și din contră, noi putem provoca o modificațiune izolată a sensațiunii de forță, dacă lăsând să rămână con-

tracția egală, facem să varieze pondul. Deci în senzațiunile provocate de activitatea musculară distingem în conștiință următoarele momente: 1) gradul de contractare musculară, adică cantitatea de energie cheltuită de noi pentru învingerea unei rezistențe externe, care poate fi un pond, o tensiune, o tracțiune, o pulsiune; 2) apăsarea duratei unui efort, fie sub formă dinamică de ex. o pulsiune, fie sub formă statică, de ex. o tensiune distingem prin conștiință, dacă o contractare musculară a durat mai mult, decât alta, și cam cât a durat; 3) apăsarea celerității, cu care se face contractia musculară; acest element ne ajută tot atât de bine la estimarea distanței, ca și conștiința duratei.

Experiențele fiziologice demonstrează, că senzațiunea de mișcare este rezultanta din trei feluri de componente: anume 1) senzațiunile de presiune ale pelei și ale părților subcutane; 2) senzațiunile de contracțiune ale mușchilor sau senzațiunile musculare în înțeles mai strins, cari atârnă dela nervii sensibili, situați în interiorul mușchilor; 3) senzațiunile de inervațiune centrală, cari arată, că senzațiunile de mișcare mai depind și dela inervațiunea organelor motorice, centrale. Senzațiunile musculare și cele de inervațiune la o altă constituie senzațiunea de forță. ear senzațiunea de contracțiune atârnă dela senzațiunile musculare și totodată și dela senzațiunile de presiune ale pelei. Toți factorii componenți ai senzațiunei de mișcare au analogie calitativă între sine, ceea ce favorizează fuziunea lor în conștiință.

În fine, mai trebuie să amintim aici și senzațiunea de oboseală a mușchilor, care earăși se arată în diverse nuanțe și se poate urca până la gradul durerii musculare. Toate aceste senzațiuni provin din excesul de activitate al nervilor musculari. De oare-ce înse senzațiunile de oboseală și de durere musculară au o însemnătate curat subiectivă, le numărăm la clasa senzațiunilor generale.

h) Senzațiunile generale sau organice.

Sub această numire cuprindem toate senzațiunile cari rezultă din stările diferitelor noastre organe; ele toate au un caracter exclusiv subiectiv, și astfel constituie elementele esențiale ale sențimentului general. Generale se numesc aceste senzațiuni, pentru-că sînt răspândite pretutindenea în corp. Ele se pot combina în organele sensoriale cu senzațiunile speciale perceptive; și de altă parte, ele se pot esca în toate organele provăzute cu nervi sensibili. Astfel avem: senzațiuni generale de ale mușchilor, precum senzațiuni de oboseală, de rupere, șcl; senzațiuni generale de ale nervilor precum sînt durerile nervoase; senzațiuni organice de ale canalului digestiv, precum e de ex. greața; senzațiuni de ale respirațiunii, ca cele provenite din respiraerea unui aer curat, șcl. în fine, gâdălățul, pruritul, furnicarea, șcl. Cele mai multe senzațiuni generale se compun din senzațiuni reflexe, cari se nasc parte direct prin transmisiunea dela fibre sensibile la sensibile, parte indirect prin mijlocirea mișcărilor reflexe, cari atunci se însoțesc de senzațiuni musculare. Prin urmare, în extinderea periferică a nervilor residă numai cauza proximă, ocazională a senzațiunilor generale, pe când sorgintea lor propriu zisă este de a-se căuta în centrele nervoase înseși. Starea acestor centre regulează schimbările senzațiunilor generale. Aceasta se constată la toate senzațiunile generale, cari sînt indispensabile pentru regularea proceselor vitale, precum: senzațiunile de foame, de sete de lipsă de aer, șcl. Toate aceste senzațiuni depind foarte puțin dela organele periferice, în cari sînt localizate; ele sînt înse legate de niște anumite stări de compozițiune ale sângelui, despre cari trebuie să presupu-

nem, că produc în centrele nervoase corespunzătoare excitațiuni, cari provoacă parte mișcări involuntare, parte senzațiuni, și prin acestea mișcări voluntare, cari sînt accommodate de a susține funcțiunile respective.

O specie foarte însemnată a senzațiunilor generale sînt: senzațiunile de durere. Fie-care senzațiune generală și fie-care senzațiune sensorială, care se urcă la un grad oare-care de intensitate, ni-se prezintă ca durere. Senzațiunile de durere obvin în atâtea forme și nuanțe calitative, de câte feluri sînt și senzațiunile, de ex. există impresiuni tactile, zgomote, șcl. dureroase; tot așa și durerile organelor interne arată diferențe locale, de ex. durerea unui organ poate fi arzătoare, împungătoare, sfâșietoare, șcl. De altă parte, toate senzațiunile de durere, fie provenite din ori-care parte a corpului, posed un caracter analog. Această homogenitate a durerilor se explică din împrejurarea, că ele toate își au sorgintea lor periferică în niște procese de excitație ale fibrelor sensibile înseși, ear nu în deosebite aparate terminale. Intensitatea cea mare a durerii este condiționată de extensiunea cea voluminoasă a procesului de iritațiune în substanța sură centrală.

În fine, observăm, că durerea semnalează în conștiință totdeauna excitațiunea cea mai violentă a unor părți sensorice, cari provoacă totodată excitațiuni asociate foarte extinse și în alte părți.

i) Gruparea senzațiunilor.

Sensurile mecanice și cele chimice. Formele de mișcare exterioară, pe cari le numim: *iritamente sensoriale fizicale*, excită senzațiunea prin mijlocirea unei mișcări interne, care produce în aparatele sensoriale *iritamentul sensorial fiziologic*. După modul de conversiune, mai simplu ori mai complicat, al iritamentului fizical în iritament fiziologic, toate *senzațiunile sensoriale* se pot divisa în *două clase principale*: 1) Senzațiunile *senzurilor mecanice*. Aceste sînt: *sensul de presiune* și *sensul auzului*, la cari excitația fiziologică, prin durata decurgerii sale, este o copie aproximativ fidelă a mișcării mecanice exterioare, care influențează asupra aparatelor terminale ale organelor sensoriale. 2) Senzațiunile *senzurilor chimice*. Așa numim *sensul temperaturii*, al *mirosului*, al *gustului* și al *vederii*, la cari nu există nici un fel de corespondență între forma de iritațiune fizicală și cea fiziologică, și la cari se săvârșește probabil o *transformare chimică foarte profundă*.

Sensurile speciale și sensul de sentiment. Acele senzuri, cari posed organe sensoriale deosebite, provăzute cu niște aparate terminale apte de a primi iritamentele sensoriale specifice, se numesc și ele: *senzuri speciale*, precum: *vederea*, *auzul*, *mirosul* și *gustul*. Fie-care din aceste patru senzuri mijlocește o specie de senzațiuni deosebite, proprii numai organului seu și incomparabile cu senzațiunile altor senzuri. Sensul tactil, în opoziție cu sensurile speciale, posedă caracterul unui *sens general*, parte pentru-că organul său, pelea se extinde preste toată suprafața corpului, parte și pentru-că el este probabil *baza pentru dezvoltarea tuturor funcțiunilor sensoriale*. Mai departe, senzațiunile de presiune și de temperatură ale pelei exterioare sînt analoge cu senzațiunile

organice. Și acestea posed caracterul unor senzații de presiune și de temperatură nedeterminate, și când intensitatea lor e mai mare, ele samănă cu senzațiile de durere ale organului tactil. Din cauza acestor relațiuni, senzațiunile tactile și cele generale se cuprind sub numele de *sensul de sentiment*, numire care indică totodată *tonul accentuat* al acestor senzațiuni.

k) Causa diferenței calitative a senzațiunilor.

Toate fibrele nervoase posed aceleași însușiri fiziologice, de unde se explică și indiferența lor funcțională; deci cauza deosebirei calitative a senzațiunilor e de a-se căuta nu în structura fibrelor nervoase, ci în organele centrale și periferice, în cari se termină ele. Nervii sînt numai simpli conducători, tocmai ca sîrmele telegrafice, prin cari totdeauna se transmite unul și același curent electric, care înse poate să producă efecte diverse, după cum se aplică la capetele sîrmei alte și alte aparate. Și dacă acum mai adaogăm, că aparatele sensoriale periferice mijlocesc simplu numai transportarea iritamentelor specifice la nervii sensoriali, ear nu producerea senzațiunilor ca atari: cu positivitate putem afirma, că diferențele calitative ale senzațiunilor atîrnă dela energiile multiple ale suprafețelor sensoriale centrale, cari corespund cu suprafețele sensoriale exterioare ale corpului.

În conexiune cu fibrele sensoriale obvin ca elemente comune: celulele ganglionare. Acestea probabil au funcțiunea de a potența procesele de excitație și totodată de a pune la dispoziția nervilor sensoriali acea cantitate de forță, care e necesară pentru susținerea diverselor iritamente.

3. Intensitatea senzațiunilor.

a) Observări referitoare la măsurarea intensității.

Fie-care senzațiune posedă o intensitate anumită, și în privința acestei intensități ea se poate compara cu alte senzațiuni de calitate analogă. După intensitatea senzațiunilor, noi aprețim direct energia iritamentelor sensoriale exterioare. Metodele de investigațiune ale fizicii ne permit de a măsura energia iritamentelor precis și independent de senzațiune, ear psihologia este chemată de a descoperi, că oare întru cât corespunde amintita aprețiere directă, pe care noi o operăm pe baza senzațiunii, cu energia reală a iritamentului, și întru cât se abate dela aceasta. Raportul astfel stabilit se numește relațiunea dintre senzațiune și excitațiune. Pentru scurțime, vom păstra această expresie, observăm înse, că ea, luată strict, este inexactă, fiind-că direct se poate măsura numai relațiunea dintre excitațiune și aprețierea senzațiunii; pe când cestiunea: cum se compoartă senzațiunile, independent de procesele de percepțiune și comparațiune, cari conlucră la aprețierea lor? nu se poate rezolva prin cercetare directă. Mai departe examinarea relațiunii dintre excitațiune și aprețierea senzațiunii are în vedere numai cei doi termini extremi ai unei serii de raporturi, pe cari toate ar trebui să-le descoperim, pentru a pute delimita toate condițiunile psihofizice ale energiei senzațiunii. Iritațiunea fizică se transformă în excitațiune sensorială, aceasta în iritație nervoasă, ear aceasta din urmă în procesele centrale, cari însoțesc senzațiunea. Despre toate aceste momente posedem date foarte puține.

Numim măsurarea senzațiunii acea procedură, care își face de scop de a cerceta și a stabili relațiunile regulate, cari susțin între energia excitațiunii sensoriale exterioare și între aprețierea făcută de noi asupra intensității senzațiunii corespunzătoare. Această măsurare are două probleme: 1) a determina valorile

limitelor, între cari schimbările energiei excitațiunii sînt însoțite de schimbări de ale senzațiunii 2) a arăta relațiunile regulate dintre modifiicațiunile excitațiunii și ale ale senzațiunii.

b) Pragul și înălțimea excitațiunii. Senzațiunea minimală și maximală.

Toate modifiicațiunile de intensitate ale senzațiunii se mișcă între o limită inferioară și una superioară a excitațiunii. Limita inferioară a excitațiunilor, dela care în jos mișcarea iritațiunii este prea debilă pentru a pute produce în noi o senzațiune, se numește: *pragul excitațiunii*. Limita superioară, dela care în sus, creșterii iritațiunii nu-i mai corespunde nici o creștere în senzațiune, ci se începe chiar distrugerea organului, se zice: *înălțimea excitațiunii*. De ex. înălțimea excitațiunii pentru senzațiile auditive este 38,000 de vibrațiuni la secundă. Pragului excitațiunii îi corespunde senzațiunea, care *abia începe a fi perceptibilă*, și pe care o vom numi: *senzațiune minimală*, ear înălțimei excitațiunii: *senzațiunea maximală*. Pragul excitațiunii s'a determinat experimental, și s'a găsit pentru fie-care categorie de senzațiuni câte o valoare deosebită, și anume: 1) pentru senzațiunile vizuale de lumină: o excitațiune de lumină de 300 de ori mai debilă, decât lumina unei pline; 2) pentru senzațiunile auditive: zgomotul produs de o bombiță de mēduvă de soc de 1 mgr., căzēnd pe o suprafață de sticlă de a o înălțime de 1 mm.; pentru senzațiile tactile: o presiune dela 0.002—0.05 gr.; pentru senzațiile de temperatură: $\frac{1}{8}^{\circ}$ C., când temperatura pelei ar fi de 18.4° C.; pentru senzațiunile de mișcare: o contracție musculară de 0.004 mm.

c) Sensibilitatea și receptivitatea.

Cu cât se cere un grad mai mic de iritațiune, pentru a provoca în atare individ senzațiunea minimală, cu atāt zicem, că este mai mare *sensibilitatea* aceluia. Această sensibilitate individuală atîrnă deci dela situațiunea pragului de excitațiune. Pentru unul și același individ ea este o *valoare constantă*. Când de ex. într'un cas dat, senzațiunea minimală se arată la iritațiunea 1) ear în alt cas la iritațiunea 2) atunci sensibilitatea se are ca $1 : \frac{1}{2}$, sau în general: sensibilitatea este proporțională cu *valoarea reciprocă* a pragului excitațiunii.

Prin înălțimea excitațiunii se determină o altă însușire, pe care o numim *receptivitate*, adecă facultatea de a urma cu senzațiunea creșterile excitațiunii. Cu cât înălțimea excitațiunii e mai mare, cu atāt va fi mai mare și receptivitatea individuală. Dacă de ex. senzațiunea maximală, în două casuri supuse comparațiunii, se începe la iritațiuni, cari se au ca $1 : 2$, atunci se va avē și receptivitatea ca $1 : 2$, sau în general: receptivitatea este proporțională cu *valoarea directă* a înălțimei excitațiunii. În fine, vom numi *extensiunea excitațiunii* întreg domeniul acelor mărimi de excitațiune, a căror varia-

țiune este însoțită de o modificare paralelă a senzațiunii; această extensiune va crește cu atât mai mult, cu cât se va cobori pragul și se va urca înălțimea excitațiunii. În general: extensiunea excitațiunii este proporțională cu produsul, ce rezultă din multiplicarea receptivității cu sensibilitatea, sau cu coeficientul obținut din diviziunea înălțimei prin pragul excitațiunii. Pentru a fixa aceste raporturi, să însemnăm pragul cu S iar înălțimea excitațiunii, cu H , atunci măsura sensibilității va fi: $\frac{1}{S}$, măsura receptivității H , iar măsura extensiunii relative a excitațiunii: $\frac{H}{S}$.

d) *Legea psihofizică fundamentală.*

Între pragul și înălțimea excitațiunii, intensitatea senzațiunilor crește cu creșterea energiei excitațiunilor, dar nu în raporturi regulate și simple. Dacă excitațiunea crește puțin, nu crește și senzațiunea proporțional. Dacă excitația se face de 2, 3, 4, n — ori mai puternică, senzațiunea nu devine de 2, 3, 4, ... n -ori mai intensă, ci crește după altă lege. Pentru a pute determina raportul cantitativ dintre senzațiune și excitațiune, vom întocmi procedura noastră experimentală așa, că vom face să crească încet și succesiv intensitatea unui iritament exterior, de ex. a unui sunet, între pragul și înălțimea excitațiunii. Vom pute constata, că nu fie cărei creșteri a energiei excitațiunii îi corespunde o urcare perceptibilă a intensității senzațiunii, cîdiferența dintre două excitațiuni succesive trebuie să se înalțe la oare care valoare determinată, pentru ca senzațiunea corespunzătoare să devină perceptibilă. Această valoare se numește *pragul diferențial* al excitațiunii. Experiența demonstrează, că pragul diferențial nu e o mărime constantă, ci cu cât este mai înalt gradul de energie, la care deja s'a ridicat excitațiunea cu atât ea recere un adaos mai mare, pentru ca să se arete o urcare perceptibilă în intensitatea senzațiunii.

Pe scurt putem zice: *pragul diferențial crește proporțional cu energia excitațiunii.* Sau cu alte cuvinte: Pentru-că creșterea excitațiunii să producă o modificare perceptibilă a senzațiunii, ea are să steie totdeauna în același raport cu mărimea excitațiunii la care se adaugă. Dacă de ex. la pondul 1 trebuie să adăugăm pondul $\frac{1}{3}$, pentru ca diferența de presiune să devină perceptibilă, atunci pondul 2 trebuie crească cu $\frac{2}{3}$, iar pondul 3 cu 1, pentru ca să se poată da naștere la o modificare minimală a senzațiunii.

Deci raportul cantitativ dintre senzațiune și excitațiune se poate formula astfel: O diferență alor două excitațiuni se apreciază ca egală de mare când raportul excitațiunilor rămâne neschimbat. Sau: Intensitatea senzațiunii va crește cu mărimi absolute egale, dacă creșterea relativă a excitațiunii rămâne constantă. *Weber* a demonstrat această lege pe cale experimentală.

(Va urma.)

Dr. P. Pipoș.

Călindariul Indictului

său al anului bisericesc 1896 visect dela Domnul și Mântuitorul nostru Isus Christos,

întocmit pe câte o săptămână cu observări tipiconale privitoare la slujbele dumnezeiești și cu alte însemnări folositoare creștinilor ortodocși.

Luna lui Octomvrie (Brumărel)

are 31 de zile.

Săptămâna a 23-a după Rusalii

Luni în 23. — Pomenirea sfântului sfântului *Mucenic și Apostol Iacov*, fratele Domnului. — Pom. prea Cuv. părintelui nostru *Ignatie*, patriarhul Constantinopolei, și a prea cuv. părintelui nostru *Macarie* romanul.

Din tipic: Săvârșim totă slujba numai din Mineiu. La vecernia cea de toate zilele: Stihirile de sera gl. 4 cu Mărirea gl. 6. Încungiurarea (Hvod) nu facem. Prochimenul zilei. Stihovna gl. 8. Troparul gl. 2. — La Utrenie: Sedelnele gl. 1 și 5. Psalmul 50. Catavasiile Bunelorvestiri gl. 4. Sfétilna gl. 2. Laudele mari gl. 1. Măritorea mare gl. 1. — La Liturgie: Fericitirile din canon p. 3 și 6. Trop. și Condacul gl. 4. Apostolul și Evangelia sfântului.

Din Sinaxariu: Iosif, Logodnicul Prea curatei feciore *Maria*, avuse cu femeea sa cea d'întoii pre *Iacov*, numit d'aci fratele Domnului. *Iacov* fu întâiul episcop al Ierusalimului hirotonit de însuși Mântuitorul nostru *Isus Christos*. El a scris și a isvodit dumnezeiesca Liturgie, învățată dela însuși *Christos*, pe carea în urmă a tocmnit-o mai pe scurt *Marele Vasilie* și după densus ddeescul *Ioan Chrisostomul*. *Iacov* a îndurat mörte de martir „din partea Jidovilor porniți cu urgie asupra lui și prinđându-l il detere jos despre pólele bisericeii și'l uciseră.”

Alte însemnări: Sórele resare la 6.48 și apune la 4.08.

*

Marți în 24. — Pomenirea sfântului *Mucenic Areta* și cu soții sei. Pomenirea sfintei *Muițe Sevastiana* și pomenirea celui dintru sfinți părintelui nostru *Proclu*, patriarhul Constantinopolei.

Din tipic: Imbinăm slujba Octoicului (săptămânal) cu a Mineiului, care cuprinde: La vecernia de toate zilele stihiri de sera gl. 1 cu Mărirea gl. 4. Încungiurarea nu facem. Mărirea stihovnei gl. 8. Tropariul gl. 1. — La Utrenie: Canónele gl. 8. (Condacul gl. 4) și Sfétilna gl. 2., celelalte toate din Octoich.

Alte însemnări: Sórele rës. la 7.50, apune la 4.06.

*

Miercuri în 25. — Pomenirea sfinților *Mucenici Marcian și Martiriu* notarii, a sfinților *M-nici*: *Anastasiu*, *Valerin*, *Savin*, *Valeriu*, *Chrisaf* și a sfintei *Tavita*.

Din Tipic: Imbinăm slujba Octoicului cu a

Mineiului, care cuprinde: La Vecernie Stihiri de séra gl. 4 cu Mărirea gl. 1. — Mărirea stihovnei gl. 3. Tropariul comun gl. 4. — La Utrenie: Canónele gl. 4. (Condacul gl. 4.) și sfétilna. Celelalte din Octoich. — Sórele rês. la 7·52, ap. la 4·05.

*

Joi în 26. — Pomenirea sfântului și măritului *Mare Mucenic Dimitrie*, izvoritoriul de Mir și făcătoriul de minuni. — Pomenirea sfinților M-nici Artemidor, Vasiliu, Glicon și a marelui și gróznicului cutremur din Constantinopol. Sêrbătóre legată.

Din Tipic. Sêvêrșim totă slujba numai din Mineiu. La Vecernia mare: Stihirile gl. 8 cu Mărirea gl. 6. Incungiurare. Proch. ȕilei. Paremiile dela Isaia, Ieremia și Solomon. Stih. litiei gl. 1 cu Mărirea gl. 2. Stihóvna gl. 2 cu Mărirea gl. 8. Tropariul sft. gl. 3, al cutremurului gl. 8. (La binecuvântarea pânilor cântăm: Tropariul sfântului de 2 ori și odată Tropariul: „Născetóre de Dđeu fecióră... gl. 4.) La Utrenie: Sedelnele gl. 4 și 5. Polielul cu Mărimurile. — Evang. dela Luca c. 21 v. 12. Catavasiile Bvestiri. Sfétilna gl. 2. Laudele mari gl. 5, cu Mărirea gl. 4. Măritóre mare gl. 4. — La Liturgie: Fericirile din Canóne p. 3 și 6. Trop. și Condacul gl. 2. Apostolul Pavel cătră Timoteiu. Evangelia dela Ioan c. 15 st. 17.

Din Sinaxariu: Sfântul Dimitrie, mare dascál al credinței în Christos, a trăit pe vremea împéraților Dioclețian și Maximian în Tesalonic (Grecia) unde, pentru-că era vestit în bună credință, fu prins și întemnițat, mai apoi la porunca împératului Maximian fu junghiat cu sulița în cóste, pentru-că în urma regăciunilor sale, un creștin cu numele Nestor a biruit într'o luptă la circ pe Lie atletul împératului, rușinat astfel în semeția sa. Sfintele sale mósce făcătóre de minuni zac în biserica din Solun.

Alte însêmnári: Poporul ȕice acestei sêrbători prescurtat: Sâmedru. La Sâmedru se începe éina și se tunde (scurtă) cóma cailor până la 3 ani pentru a cresce frumos. — La multe biserici române S. Dimitrie este patronul séu hramul. Sórele rês. 7.54, apune 4·03.

*

Vineri în 27. — Pomenirea sfântului Mucenic Nestor, a sfințelor M.-țe Capetolina și Eratinda, a părintelui nostru Chiriac patriarhul Constantinopolei și a sfintei Procle, femeea lui Pilat.

Din tipic: Imbinăm slujba Octoichului cu a Mineiului, care cuprinde: Stihini de séra gl. 8. și Trop. comun gl. 4. — La Utrenie: Canóne gl. 4. (Condacul gl. 2) și Sfétilna. Tóte celelalte din Octoich.

Din Sinaxariu: Acest Mucenic a biruit pe atletul împér. Maximian, pentru-ce și dênsul fu ucis cu sabia. — Sórele rêsare la 7·56, apuna la 4·01.

*

Sâmbetă în 28. — Pomenirea sfinților Mucenici African, Terentie, Maxim, Pompie și alții 36; a sfin-

ților Mucenici Terentie, Neonila și cu fiii lor Pita, Sarvil, Ierax, Teodul, Foca, Vil și Eunichia; a prea cuv. părintelui nostru Ioan Hozevitul; a sfintei Fevronia, fata împératului Eracliu; a prea Cuv. păr. nostru Stefan Savvaitul, invétăcelul sftului Savva; a sft. Mucenic Chiriac, care a vedit cinstita cruce în ȕilele împéraților Constantin și Elena; a sftilor Cosma și Dămian apostolii Arabiei cu cei trei frați ai lor.

Din Tipic: Impreunăm slujba Octoicului cu a Mineiului în care se află: Stihiri de séra gl. 4 și gl. 8. Tropariu comun gl. 4. — Canóne gl. 4 și gl. 2. Condac gl. 4. și Sfétilná. Celelalte de ale ȕilei.

Sórele resare la 7.58, apuna la 4·00 — Pătra-riul din urmă al luni.

*

Duminecă în 29, a 23-a după Rusalii. — Pomenirea sfintei prea Cuviose Mucenițe Anastasia Rimleanca; a prea Cuv. părintelui nostru Avramie (Avraam) și a ficei sale Maria; a sfintei M-țe Melitina.

Tipic special: Imbinăm slujba învierii dela glasul 6 dominant, cu a sfinților din Mineiu în următoriu mod: La vecernia cea mare: Stihirile de séra le punem cel mai puțin pe 4, deci cântăm 2 stihiri de ale învierii gl. 6, 2 de ale sfinților gl. 4 și gl. 8. Stihirea „Mărire-Și acum“ din Octoich gl. 6. — Lumină lină. Prochimenul ȕilei. — Stihóvna învierii, cu „Mărire-Și acum“ gl. 6. — Tropariul învierii gl. 6, cu „Mărire-Și acum“ Tropariul sftului. — La Utrenie: După psalmii obicinuiți, la „Dđeu e D-nul...“ cântăm Trop. învierii, cu „Mărire și acum“ Trop. Cuviosului gl. 8. — Sedelnele învierii cu Troparele soborului ingeresc, Antifonele învierii, Prochimenul învierii cu Laudele mici. Evangelia învierii 1, Invierea lui Christos, Psalm 50. Catavasiile Bunelorvestiri cu Măritórele Născetórei. Sfétilna învierii 1 cu a sfântului. Laudele mari ale învierii cu Stihirea Evangeliei 1 și Născetóre: „Prea bine cuventată ești...“ pe gl. 6. Maritórele mari gl. 6. Tropariul final gl. 8. La Liturgie: Fericirile le cântăm cel puțin pe 4, deci 2 stih. de ale învierii și 2 de ale sfinților din Canon pêsna a 3 și 6, cu Mărire — Și acum. — Apostolul și Evangelia (dela Luca c. 8.) din Dumineca a 23-a după Rusalii, și celelalte pe rënd și după obicei.

Din Sinaxariu: Biografia cuviosului Avraam și a ficei sale se află și în Mineele nóstre frumos tradusă, după sftul Efrem Sirul, de episcopul Samuil Clain (Veđi în Mineiu).

Alte însêmnári: Sórele rêsare la 8·00, apune la 3·58. ȕiua a scăđut în decursul acestei sêptemâni cu 22 minute.

Valeriu Magdu.

D I V E R S E.

* *Calendaru pe anul 1896.* În tipografia noastră diecesană din Arad a apărut în anul al 17-lea calendarul pentru anul 1896. Când luăm

notiță despre acest calendar constatăm cu plăcere, că calendarul tipografiei noastre diecesane este cartea cea mai lătită la poporul din părțile noastre. Calendarul pentru anul 1896 conține pe lângă scirile strict calendaristice mai multe bucăți literare de un deosebit interes pentru poporul nostru. Il recomandem în deosebita atențiune a publicului

* *Piuristic.* „Revista Lipovei“ este titlul unui nou jurnal social economic și literar săptămânal ce apare în Lipova sub redacțiunea d-lui Ioan Brânda. Prețul abonamentului 5 fl. pe an. Dorim cel mai bun succes

* *Adunarea generală* a „societății pentru fond de teatru român s'a ținut în 26 și 27 Octombrie a. c. la Brașov în sala cea mare a gimnasiului român. Adunarea a fost presădată de vice-președintele societății Iosif Vulcan membru al academiei române. D-Sa deschide adunarea prin un frumos discurs. Inteligența română din Brașov a arătat un viu interes față de această societate. S'a constatat, că averea societății se urcă la frumoasă sumă de 100.000 fl. v. a. Comitetul cel nou ales este compus din următorii d-ni și anume; Iosif Vulcan președinte, George Pop vice președinte Virgil Oniș secretar I, Vasiliu Goldiș secretar II membrii Coriolan Bredicean și George Dima. Cu această ocaziune corul din Brașov a dat un frumos concert în sala hotelului Central condus fiind de profesorul G. Dima, invitat anumă spre acest scop dela Sibiu.

† *Necrolog.* Credinciosul bisericii noastre din Lipova Ioan Ardelean episcop al treilea a răposat în Domnul. Rămășițele pământești ale defunctului au fost depuse spre odihnă vecinică Joia trecută în 31 Oct. c. Răposatul era unul din fruntașii noștri măiestri din Lipova. La dorința defunctului văduva Mitra Ardelean, soția răposatului, a donat pe sama s-tei bisericii din Lipova 5 acțiuni dela institutul de credit și economii „Lipovan“ Cu elaborarea literelor fundamentale a acestei donațiuni care va purta numele răposatului este însărcinat părintele protopresbiter Voicu Hamsea și parochul Terențiu Oprean. — Fie-i țărîna ușoră și memoria binecuvîntată!

Convocare.

Reunirea învețatorilor gr. or. rom. din cercul protopresbiteral al Chișineului, conform concludului luat în adunarea s'a ținută în Curticiu în luna lui Mai a. c. își va ține adunarea a II din acest an în 6 Noemvre st. n. a. c. la școala conmembrului Nicolau Cismaș învețatoriu în Gy. Varșand, la care toți membrii reuninei: precum și toți iubitorii de progresul învețământului poporal cu stima cordială se invită a lua parte.

Bichis 1 Noemvre st, n. 1895.

Floriant Popovicu,
preș. reun.

Concurse.

Pentru ocuparea definitivă a stațiunii învețătorești dela Slatina, protopresbiteratul Radnei, se escrie concurs

cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școala.“ Alegerea se va ține în 8/20 Noemvre (Arch. M. și Gavril) a. c.

Emolumintele anuale sunt: 1) În bani gata 120 fl. v. a.; 2) în naturale 5 șinici de grâu, 5 șinici de cucuruz; 2 măsuri de mazere, 7 orgii de lemne, 100 porțiune de fân tôte relutate în bani la suma de 136 fl.; 3) 1/2 sesiune de pământ pe deal arătoriu și fenaț a căruia arândă anuală e de 60 fl.; 4) cortel liber cu grădină de legumi; venituri accidentale pentru conferință 10 fl.; dela înmormântări dela 50 cr.—1 fl.; era ca inspector de morți 10 fl. la an.

Reflectanții, au să dovedescă calificațiunea prescrișă și să se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătore spre a-și arăta în sf. biserică desteritatea în cântare și tipic. Recursele adresate comitetului parochial sunt a se trimite P. On. Domn protopop și inspector școlar în M.-Radna. Slatina, 15/27 Octomvre 1895.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop și inspector.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învețătorești dela școala superiôră gr. ort. română din Șeitin, se escrie concurs cu termin de alegere pe 12/24 Noemvre a. c.

Emolumintele sunt: 400 fl. salar anual, solvinți în rate lunari; 80 fl. deputatul de lemne învețătoreșc pentru încălditul și curățitul școlei; cuartir liber; 6 fl. pentru scripturistică; pentru conferințe 2 fl. la și și cărăușie; dela înmormântări 50 cr.

Recursele instruite conform statutului organic și adresate com. par. gr. ort. română din Șeitin, sunt a se trimite Reverendisimului Domn protopop Moise Bocșanu, ca inspector școlar cercual în Arad; ér recurenții să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătore în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare.

Dat în Șeitin, din ședința com. par. gr. ort. rom. ținută în 8/20 Octomvre 1895.

Constantin Roșcău, m. p. Teodor Vidu, m. p.
preș. com. par. not. com. par.

Cu consensul meu: MOISE BOCȘANU, m. p. protopop, inspector școlar cercual.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învețătorești dela școala inferiôră (de din sus) gr. ort. română din Șeitin, se escrie concurs cu termin de alegere pe 12/24 Noemvre a. c.

Emolumintele sunt: 400 fl. salar anual, solvinți în rate lunari; 80 fl. deputatul de lemne învețătoreșc pentru încălditul și curățitul școlei; cuartir liber; 6 fl. pentru scripturistică; pentru conferințe 2 fl. la și și cărăușie; dela înmormântări 50 cr.

Recursele instruite conform statutului organic și adresate comitetului parochial gr. ort. română din Șeitin, sunt a se trimite Reverendisimului Domn protopop Moise Bocșanu, inspector școlar cercual în Arad; ér recurenții să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătore în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare.

Dat în Șeitin, din ședința com. par. gr. ort. rom. ținută în 8/20 Octomvre 1895.

Constantin Roșcău, m. p. Teodor Vidu, m. p.
preș. com. par. not. com. par.

Cu consensul meu: MOISE BOCȘANU, m. p. protopop, inspector școlar cercual.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învețătorești dela școala inferiôră din centru gr. ort. rom. din Șeitin,

să scrie concurs cu termen de alegere pe 12/24 Noemvru a. c.

Emolumentele sunt: 400 fl. salar anual solvinđi în rate lunari; 40 fl. pentru cuartir; 30 fl. pentru lemne; 6 fl. pentru scripturistică; pentru conferințe 2 fl. la ți și cărăușie; dela înmormântări 50 cr.

Recursele instruite conform statutului organic, și adresate comit. paroch. gr. ort. rom. din Șeitin, sunt a-se trimite Reverendisimului Domn protopop Moise Bocșanu, ca inspector școlar cercual în Arad; ér recurenții să se prezente în vre-o Duminecă ori sêrbâróre în sânta biserică spre a-și arêta desteritatea în cântare.

Dat în Șeitin, din ședința com. paroch. gr. ort. român, ținută în 8/20 Octomvre 1895.

Constantin Roșcău, m. p. *Teodor Vidu, m. p.*
preș. com. par. not. com. par.

Cu consensul meu: MOISE BOCSANU, m. p. protopop, inspector școlar cercual.

—□—
În sensul ordinațiunei Venerabilului Consistoriu din 2/14 Octobre a. c. Nr. 5922, să scrie concurs pentru stațiunea de învățâtor la șcôla gr. or. română din Rachita, cu termen de alegere până în 12/24 Noemvre a. c. în care ți va fi și alegerea.

Emolumentele încopciate cu acest post sunt: 1) În bani gata 215 fl.; 2) 30 meți cucuruz despoiat în natură; 3) 36 metri lemne în relut 28 fl. 80 cr.; din care are a se încălđi și șcôla; 4) un jugêr de pământ în preț de 12 fl.; 5) paușal de conferință și scripturistică 25 fl.; 6) cuartir și grădină de legumi.

Doritórele de a ocupa acest post sunt avisate recursele lor ajustate după recerințele legii, adresate comitetului parochial prin Reverendisimul Domn Adam Rosa inspector școlar în Leucușesci posta ultimă Balincz, comitatul Caraș-Severin.

Se observă ca recurențele în termenul indicat au a se presenta în ôre-care Dumineca s'au sêrbâróre în biserică din loc spre a se face cunoscute poporului și a-și arêta desteritatea în cantul bisericesc.

Vitóreă învățâtor pe lângă propunerea obiectelor de învățâmênt are a instrua fetițele și în ceremoniele bisericesci.

Leucușesci, în 7/19 Octobre.

Adam Rosa, m. p.
inspect. școl.

—□—
În urma decisiunei Venerabilului Consistoriu rom. gr. or. din Oradea-mare de datul 19 Iuniu (1 Iuliu) 1895. Nr. 701/147 B. din oficiu să scrie concurs pentru deplinirea parochiei prime de clasa primă d'n comuna Sânt-Miclăușul-român, protopopiatul Tinței.

Termenul pentru intrarea recurselor să ficséză până în 8/20 Novembre, ér alegerea să va ținé în 12/24 Noemvre a. c.

Dotatiunea alegêndului paroch o forméză:

1. Jumêtate din tôte venitele parochiali a le întregi comunități bisericesci constatâtoré din 400 numere de case și anume: a) $\frac{1}{2}$ din cele 50 jugere de pământ parochial; b) $\frac{1}{2}$ din lectical (bir preotêse) în care contribue fie-care număr de casă, cu câte o mêsură (vică) bucate; c) $\frac{1}{2}$ din venitele stolare.

2. Cuartir cu grădină de care are a se îngriji comuna bisericescă.

Care dotatiune — afară de cuartir și grădină — dă o dotatiune prescrișă pentru parochiile de clasa prima.

Dela recurenți se pretinde calificațiune de clasa primă recerută în „Regulamentul pentru parochii” pentru

parochiile de clasa prima. Recurenții vor avea a-se presenta în vre-o Duminecă seau sêrbâróre în s-ta biserică spre a-și arata desteritatea în celea rituale.

Recursele adresate comitetului parochial din Sânt-Miclăușul rom. au a-se trimete până în termenul sus espus subsemnatului în Tulca (Tulka) p. u. N.-Szalonta.

Tulca, la 4/16 Octombre 1895.

Nestor Porumb, m. p.
adm. protopopesc.

—□—
Pentru deplinirea definitivă a stațiunei învățâtoréscé dela șcôla gr. or. română din Luguzêu, să scrie concurs cu termen de alegere pe 26 Octombre st. v.

Emolumentele sunt: 1) În bani gata 250 fl. v. a.; 2) 24 metri lemne, din care are a se încălđi și sala de învățâmênt; 3) 10 fl. v. a. pentru conferință; 4) 5 fl. v. a. scripturistică; 5) cuartir liber și grădină de legume.

Recursele ajustate cu documintele recerute au a se trimite la subscrisul în Silingyia, éră recurenții să se prezinte la biserică spre a se face cunoscut poporului.

Luguzêu, la 4 Octomvre 1895

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: ACSENTIE CHIRILA, m. p. inspector școlar.

—□—
Din lipsă de recurenți, rămânênd neocupat postul de capelan temporal la parochia ort. rom. „st. Ilie” din Timișóra-Fabric, pentru a cărui deplinire s'a fost publicat concurs în Nrii 26, 27 și 28 ai fôiei „Biserica și Șcôla” din a. c., prin acêsta se repetesce acel concurs, pe lângă aceleși condițiuni de beneficiu, calificațiune și presentare în parochiă; avênd reflectanții a-și înainta recursele până în 30 de țiile dela prima publicare a acestui concurs repetit în organul diecesan „Biserica și Șcôla.” Timișóra, 20 Septemvre 1895.

Paul Rotariu, m. p. *Traian Lungu, m. p.*
preș. com. par. notariul com. par.

Cu consensul protopresb. tractual: Dr. TR. PUTICI, m. p.

—□—
Pentru deplinirea în mod definitiv a stațiunei învățâtoréscé din comuna Brusnic, — protopresbiteratul Lipovei — să scrie concurs cu termen de 30 de țiile dela prima publicare în fôia „Biserica și Șcôla.”

Emolumentele anuali împreunate cu acest post sunt: 1) În bani gata 192 fl.; 2) în naturale: a) 24 meți*) de grâu, b) 24 meți*) de cucuruz; 3) 4 jugere de pământ fânaț; 4) 40 fl. relut pentru lemne, din care are a-se încălđi și sala de învățâmênt; 5) pentru conferințe 15 fl.; 6) pentru scripturistică 10 fl.; 7) cortel liber cu 2 chilii și culină și cu grădină de legumi de 1200.

Recurenții, cari doresc a ocupa acest post sunt avisati, ca recursele lor, instruite conform dispozițiunilor legali în valóre și adresate comitetului parochial din Brusnic să le subscêrnă Rov. Dn. Voicu Hamsea, protopop și inspector școlar în Lipova (B.-Lippa), până la termenul susindicat, precum și a se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbâróre în s-ta biserică din Brusnic spre a-și arata desteritatea în cele rituale. — Cei ce ar dovedi că sunt apți de a înființa și conduce cor vocal, vor fi preferiti.

Brusnic, la 17 Septemvre v. 1895.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopop, inspector școlar.

*) Din eróre de tipar în N-rii 41 și 42 s'a publicat metră în loc de meți, ceea ce prin acêsta se rectifică.